

Struisvogel

Frank Brokken
f.b.brokken@rug.nl

ICT-security

Frank Brokken is security manager bij het RC. Met het instellen van deze functie probeert de RUG het 'security bewustzijn' bij de gebruikers van de universitaire ICT-voorzieningen te bevorderen. In zijn column houdt Frank ons op de hoogte van de stand van zaken met betrekking tot zijn missie.



Waarschijnlijk kent iedereen wel de struisvogel (voor de biologen onder ons: Struthioniformes). Een prachtige vogel, de grootste vogel ter wereld, die vooral bij hardlopers geliefd schijnen te zijn als sparring partner: je holt er achteraan, en de struis loopt altijd net ietsje sneller dan jij. Dat gaat altijd goed, omdat ze sneller kunnen lopen dan wij: hun maximum snelheid is zo'n 70 km per uur, en dat redden wij mensen niet.

Wat weten we nog meer van de struisvogel? Ze kunnen niet vliegen, hebben grote eieren en kunnen erg hard trappen (www.wnf.nl/dierenbibliotheek). Hoe zit het met hun kop in het zand?

Ook hier biedt het internet uitkomsten: www.broodjeaap.nl/kwisant5.html geeft de volgende informatie over struisvogels die hun kop in het zand zouden steken:

"Bij het bestuderen van meer dan 20.000 struisvogels gedurende de laatste tachtig jaar, is er geen enkel geval vastgesteld waarbij een struisvogel zijn kop in het zand stak. Als struisvogels zich bedreigd voelen, gaan zij plat op de grond liggen, in de hoop dat hun tegenstander hen aanziet voor iets oneetbaars. Een struisvogel is overigens niet zo heel snel bang. Door te slaan met zijn poten kan hij een mens met gemak doden."



Struisvogelpolitiek

Wat brengt mij er nou toe om in een column in de Pictogram over struisvogels te gaan schrijven? Precies die kop in het zand: struisvogelpolitiek bedrijven is dan misschien iets waar struisvogels niet goed in zijn, maar wij mensen des te beter.

Zoals bekend hebben we hier aan de RUG sinds 2001 de 'Acceptable Use Policy' (AUP). Voor wie dat (nog) niet weet: op www.rug.nl/security/aup is de tekst te vinden. De AUP beschrijft wat wel en niet is toegestaan bij het gebruik van universitaire ICT-faciliteiten. Het is een soort grondwet (zie ook www.grondweteuropa.nl), maar dan voor het universitaire ICT-gebruik.

In onze AUP staat dat van gebruikers van de universitaire computersystemen wordt verwacht dat zij misbruik naar de geest, en niet slechts naar de letter van deze gebruiksregels voorkomen en tegengaan. Het is onder andere niet toegestaan gebruikmakend van de universitaire computersystemen obscene, agressief, discriminerend of bedreigend materiaal te verspreiden, dan wel beschikbaar te maken. Gebruikers van een account dat via de RUG beschikbaar is gesteld, blijven individueel verantwoordelijk voor het gebruik van dat account. Ook dat is in de AUP vermeld, en deze regel past bovendien goed bij artikel 10 van het contract dat de RUG met SURFnet heeft afgesloten. Uit dit artikel 10 is de volgende passage interessant:

"Bij computer-/netwerk-gerelateerde beveiligingsincidenten waar de naam van de klant opduikt, bijvoorbeeld als slachtoffer van hacking; als de veroorzakers van veiligheidsincidenten gebruik lijken te maken van faciliteiten van de klant..."

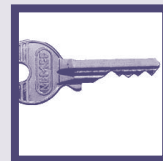
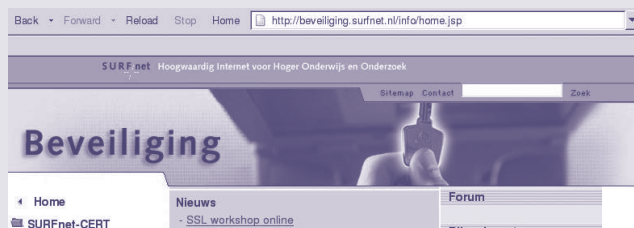
Back Forward Reload Stop Home Go

RC, informatie- en communicatietechnologie [site-info](#) | [contact](#) | [login](#) | [engl](#)

Organisatie Diensten Internet RC Servicedesk Onderwijs HPC&Visualisatie Beveiliging Informatie voor...

Rekencentrum → Beveiliging → **Gebruiksregels**

| | |
|--|---|
| <p>Gebruiksregels</p> <p>Gebruiksregels universitaire computersystemen</p> <p>Misbruik faciliteiten en privileges</p> | <p>Gebruiksregels universitaire computersystemen</p> <p>De documenten in het linkermenu bevatten de algemene gebruiksregels voor universitaire computersystemen van de Rijksuniversiteit Groningen. Het geheel is ontstaan uit <i>Acceptable Use Policies</i> zoals die voor diverse universiteiten zijn opgesteld.</p> <p>Bij het opstellen van deze documenten zijn de volgende <i>Acceptable Use Policies</i> geraadpleegd:</p> |
|--|---|



Op basis van het tweede punt stelt SURFnet ondermeer de eis aan haar klanten dat er geen anonieme toegang tot SURFnet geboden mag worden anders dan met zeer beperkte en gecontroleerde functionaliteit, aangezien in geval van misbruik de dader niet is te achterhalen wanneer deze anonimiteit toegang heeft gehad tot het netwerk.

De AUP en artikel 10 van het SURFnet-contract betekenen dat het niet handig is een struisvogelpolitiek te hanteren bij het gebruik van universitaire ICT-voorzieningen. Vooral bij huisaansluitingen (zoals bij een Oprit-account) kan de AUP en artikel 10 tot onverwachte consequenties leiden: de houder van het abonnement is verantwoordelijk voor het gebruik van het account dat aan het abonnement is gekoppeld, en kan op het gebruik van het account worden aangesproken op het moment dat er iets misgaat.

Internettap

Enige tijd geleden werd de RUG benaderd door een speelgoedfabrikant die op een door de fabrikant beschikbaar gestelde chatsite had geconstateerd dat kinderen door een bezoeker die afkomstig leek te zijn van de RUG werden uitgenodigd voor nader contact. Over de aard van de uitnodigingen bestond geen twijfel: de strekking was (kinder-)pornografie, en de speelgoedfabrikant nam (terecht) contact op met de RUG.

Korte tijd nadat de speelgoedfabrikant contact met de RUG had opgenomen, werd de chatsite opnieuw bezocht, maar inmiddels

was ook justitie op de hoogte gesteld van de ontstane situatie. Op bevel van de officier van justitie is er vervolgens enige tijd gericht een internettap geplaatst. De daarbij verzamelde informatie is daarop door het forensisch laboratorium in Rijswijk geanalyseerd, op grond waarvan justitie tot een inval besloot op het adres waar het verdachte account was geregistreerd. Daar werden aangetroffen computers voor nader onderzoek in beslag genomen, en ook werd duidelijk dat gebruikers van deze computers zich schuldig maakten aan het verzamelen en verder verspreiden van kinderpornografisch materiaal. De houder van het abonnement te zijn bij deze illegale activiteiten. Hij bood slechts medehuisgenoten de gelegenheid om gebruik te maken van het Oprit-account en was zich niet bewust van de illegale activiteiten die via het Oprit-account plaatsvonden.

Te goeder trouw

Uiteraard worden accounts wel vaker door anderen dan de abonneenthouder gebruikt. 'Mee-liften' op een bestaand account, bijvoorbeeld door gezinsleden, is in het algemeen uiteraard onschuldig. Maar het incident met de speelgoedfabrikant laat zien dat een houder van een abonnement niet automatisch kan aannemen dat medegebruikers altijd te goeder trouw zijn. Struisvogelpolitiek is op dit punt geen verstandige politiek. Heldere afspraken over de aard van het medegebruik en controle op het medegebruik, door bijvoorbeeld te registreren welke verbindingen er door de

medegebruikers worden gemaakt zou het incident kunnen hebben voorkomen (het zelf inspecteren van de inhoud van de informatie gaat overigens een stap te ver, en leidt tot het schenden van de wet op de privacy).

In het hierboven besproken geval is door de houder van het abonnement nagelaten om enige controle op het gebruik van het account uit te voeren, en de houder van het abonnement is dan ook op zijn verantwoordelijkheid gewezen. Hierbij zijn ook feitelijk disciplinaire maatregelen, conform het gestelde in de AUP, toegepast: het account is tijdelijk geblokkeerd, terwijl de kinderpornograaf zelf enige tijd bij justitie heeft mogen logeren.

Misbruik

Binnenkort is het vakantie. Ik wens iedereen vanuit deze positie dan ook een plezierige en welverdiende vakantie toe. Wellicht laat u uw huis in beveiligde toestand achter. Denk in dat geval ook eens aan uw (Oprit-) account: kan er tijdens uw afwezigheid gebruik van worden gemaakt? Is er kans op misbruik? Kunt u dat bij terugkomst ook constateren? Het is uw account, en niet alleen in de AUP en in het SURFnet-contract is vastgelegd dat u verantwoordelijk bent voor uw eigen account, maar politie en justitie gaan daar ook vanuit. Pas op voor struisvogelpolitiek.

Een prettige vakantieperiode toegewenst,

Frank B. Brokken
Security Manager